

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserat
sprejema upravništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vseprijemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I, 17

Izhaja vsak dan, izveniši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Pe pošti prejemni:

za
slo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ — „
četrt „ „ 6 „ 50 „
mesec „ „ 2 „ 30 „

V pravništvu prejemni:

za
slo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ — „
četrt „ „ 5 „ — „
mesec „ „ 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 275.

V Ljubljani, v petek 29. novembra 1901.

Letnik XXIX.

Vabilo na naročbo.

S 1. decembrom se pričinja nova naročba, na katero uljudno vabimo p. n. občinstvo.

„SLOVENEK“

velja za ljubljanske naročnike v upravništvu:

Vse leto 20 kron. | Četrt leta . 5 kron.
Pol leta 10 „ | Jeden mesec 1 K 70 h
Za pošiljanje na dom je plačati 20 h na mesec.

Po pošti pošiljan velja:

Vse leto 26 kron. | Četrt leta . 6 K 50 h
Pol leta 13 „ | Jeden mesec 2 K 20 h

Plačuje se naprej.

Na naročila brez priložene naročnine se ne ozira.

Upravništvo „Slovenca“.

Štajerske zahteve.

Dne 24. t. m. je v Makolah zborovalo slovenje-bistriško katoliško politično društvo. V prostorih gospoda Vračkote se je zbralo nad 300 vrlih makolekkih kmetov. Govorili so g. P. Novak o važnosti okrajnih zastopov, vrla kmeta iz Laporja Fr. Mlakar o katoliški zvezi spodnještajerskih slovenskih kmetov in Jožet Onič, predsednik društva, o slovenskem uradovanju, župnik laporski o občinskih volitvah in slednjič je g. župnik makoleki Mih. Lendovšek med navdušenim govorom predlagal sledeče resolucije:

Na shodu katoliško političnega društva slovenje-bistriškega dne 24. novembra t. l. v Makolah zbrani slovenski kmetje:

I. 1. Ugovarjamo najodločneje, da bi visoka c. kr. vlada tako imenovani »Stallnerjev predlog«, katerega je štajerski deželni zbor sprejel, predložila v najvišje potrjenje.

2. Pozivljamo naše deželne in državne poslance, naj nemudoma storijo vse potrebne korake pri c. kr. namestništvu v Gradcu in pri c. kr. vladi na Dunaju, da se zabrani grozna krivica, in če potrebno, naj skupno v imenu slovenskega ljudstva stopijo pred Nj. Veličanstvo presvitega našega cesarja in

prosijo, da milostno odvrne vnebovpijoče nasilstvo od verno Mu udanega slov. štajerskega ljudstva!

II. Navdušeno in enoglasno zahtevamo: Visoka c. kr. vlada na Dunaju naj nujno vse potrebno ukrene, da se brž ko mogoče ustanovi slovensko vsučilišče v Ljubljani, ter se opiramo na § 19. osnovnih drž. zakonov. Od te zahteve ne odstopimo nikdar in ne bomo mirovali, dokler se nam ne izpolni.

III. Izrekamo iskreno željo, naj se ustanovi za naš slovenski Štajer zveza katoliških slovenskih kmetov, ker le taka bi bila mogočna podpora delovanja naših poslancev; prosimo torej odbor katoliškega političnega društva slovenje-bistriškega, naj v tem oziru začne potrebno akcijo.

Da so zbrani kmetje razumeli navdušene govornike, kaže veliko navdušenje, s katerim so bile te resolucije enoglasno sprejete.

Državni zbor.

Dunaj, 28. nov. 1901.

Proračunski odsek.

Včeraj je odsek odobril proračun za pokojnino državnim uradnikom in vdovam. Poročevalec Lupul je priporočil vladi, naj predloži načrt zakona v tem smislu, da bi pokojninski zakon iz l. 1896 veljal tudi za vdove in sirote, ki dobivajo pokojnino in oskrbovalnino še po prejšnjem zakonu, in da bi se tudi aktivitetne doklade vštetele v pokojnino. V istem smislu govori dr. Kurz.

Poslanec baron d'Elvert in Hofmann priporočata zvišanje pokojnin vdovam častnikov in vojaških uradnikov.

Finančni minister Böhmer-Bawerk odgovarja, da že po zakonu iz leta 1896 vdove dobivajo za 25% višjo pokojnino. Ko bi se pokojnina zvišala v celoti, bi znašala nova potreščina 31 milijona. In ko bi se v isti meri zvišala pokojnina tudi uradnikom, trebalo bi 39, skupaj torej 7 milijonov kron. Sicer pa hoče vlada vsaj deloma ustreči ter v ta namen dovoliti 26 milijona. Ker pa ta potreščina nima pokritja, opozarja minister na načrt glede

davka od voznih listkov. Gledé vojaških vdov se vrše obravnave. Uradnikom pa bo mogoče aktivitetne doklade ušteti v pokojnino, ako se zvišajo pokojninaki prispevki. Dotične priprave se vrše v zavarovalno-tehničnem oddelku.

Posl. dr. Foit in dr. Krajač obžalujeta, da hoče vlada vdovam zvišati pokojnino le z novim davkom. Potrebna svota bi se mogla dobiti tudi v tem proračunu. Dr. Krajač pa je proti temu, da bi se uradnikom aktivitetne doklade vštetele v pokojnino. Odsek je zato odobril pokojnino ter odklonil resolucije glede vojaških in uradniških vdov.

Državni gozd.

Dr. Marchet poroča o dohodkih in troških državnih gozdov.

Poslanec Skene utemeljuje resolucijo: »Vlada naj razmišlja, ali bi ne kazalo ustanoviti rentne domove na onih državnih posestvih, ki sedež državi ne donajajo posebnih dohodkov«.

Dr. Steinwender graja razne nedostatke pri upravi državnih gozdov na Koroškem.

Dr. Kozłowski graja upravo v Galiciji, koder cesarski gozdarji podpirajo lesne trgovce na škodo kmečkega prebivalstva.

Dr. Menger graja, da lov v državnih gozdih pri Dunaju skoraj ničesa ne nese, ker imajo uradniki menda lov le zase.

Dr. Fuchs izraža razne pritožbe s Solnograškega, kjer imajo kmetje servitutne pravice do lesa in nastila.

Poslanec Povše vpraša poljedelskega ministra, ali je res, kar se govori, da hoče vlada prodati državne gozde pri Belpeči in Radečah na Gorenjskem tamošnji delniški družbi. Ta družba ima menda zahtevati nad 100.000 gld. odkupnine za drva in ustlilo iz državnih gozdov. V teh gozdih pa imajo pašne pravice kmetje iz Radeč in Belepeči. Pred desetimi leti pa so cenili kmetom pašne pravice, toda za jako nizko odkupnino. Poslanec Povše je že tedaj prosil poljedelskega ministra grofa Falkenhayna, naj se kmetom pusté pašne pravice. Grof Falkenhayn je ukazal, da smejo kmetje pasti i nadalje, dotična odkupnina pa naj se plodnosno naloži pri davčnem uradu in obresti

porabijo kot odškodnina za pašo. Tako je bilo doslej. Sedaj pa se čuje, da hoče država te gozde prodati delniški družbi. Ta bi kmetom izplačala odkupnino ter jim prepo-večala pašo. Brez paše v teh gozdih pa se kmetje ne morejo vzdržati. Prisiljeni bi bili zapustiti svoje domovje ter na tujem iskati zaslužek. Zato naj vlada tega nikakor ne stori, in dolžnost ministra je, da varuje koristi domačega prebivalstva. Ako družba dobi gozde v last, potem jih skoraj gotovo izseka. Posledica bi bila, kakor mnogokje, da bi sive skale širlele v zrak in da bi hudo-urniki pustošili dolino. Ako že hoče vlada gozde prodati, naj jih proda kmetom. Saj so pred leti kmetje hoteli kupiti nekatere dele gozda. Vlada pa je ponudbo odklonila, češ, da se ti gozdi iz javnih ozirov ne smejo prodati. Ako vlada kmetom ni prodala, naj tega tudi delniški družbi ne stori. Poslanec Povše tudi očita vladi, da hoče delniški družbi odkupiti servitutne pravice z delom gozda. Zakaj pa vlada kmetom tega ni storila, ko so prosili? Kmetom je vlada hotela izplačati denar. Ta denar bi kmetje porabili in zraven pa še pašo zgubili. Ako torej vlada ne pretrga obravnave z deln. družbo zaradi prodaje gozda, bodo kranjski poslanci to stvar v zbornici spravili v razgovor. Finančna uprava naj delniški družbi izplača odkupnino za njene servitutne pravice, gozd pa naj država obdrži, da kmetje morejo ostati v deželi.

Ko je tudi poročevalec dr. Marchet pritrdil besedam poslanca Povšeta, je poljedelski minister obljubil v prihodnji seji dati potrebna pojasnila.

Žalostni odnošaji.

(iz Hrvaške)

Da je pri zadnjih volitvah v hrvaški sabor izgubila opozicija toliko mandatov, je mnogo pripomoglo tudi svečenstvo in plemstvo. Za hrvaško svečenstvo se zna, da je bilo v svojej velikej večini vedno domoljubno, a njemu se ima pripisati, da se je med narodom vzdržala prava narodna samozavest. Žalibog, da se je v novejšem času tudi v tem stanu našlo le preveč vladnih privržencev, ki so prestopili v mažaronsko družbo.

LISTEK.

Pismo iz Južne Afrike.

Probell P. K. G.

Durban, 26. okt. 1901.

(Dalje.)

Štrašen vihar.

Oj ti luža, kako si hudomušna! Najlepši dan, in vendar morje zanj ne mara. Začelo se je kujati kakor razposajeno dete. Zvečer prašam krmarja, je li bo kaj bolj mirno, ker nas je mesec tako prijazno gledal izpod neba. In kaj mi odgovori? Jutri bomo pa plesali kakor na svatbi, danes imamo šele prvo predstavo. — »Kako to?« — »Ali ne vidite, kako nas pomiljivo gleda blede mesec, ki se je celo venčal za našo svatbo! Naznanja nam vihar.« — Jaz sem si sicer mislil: Kaj pa imaš ti, fantovski solnce, opraviti z viharjem? A kmalu sem se prepričal, kako prav je govoril krmar. Mornarji so začeli zavijati vse plahte in jih pritrdjevati, da bi držale do sodnjega dne. Vse, kar ni bilo trdno privezano, so po moji sodbi trikrat preveč povili in prevezali. Spal sem na

krovu. Zjutraj, na vse zgodaj, me vzbudi velikanski ropot, klicanje in vrišč. Hitro planem kvišku in grem, držaje se ob ročaje, do mostiča. Žalosten prizor: Arabci, kateri so se spali zaviti v slamnice, bili so 1 meter v vodi, plavali so v pravem pomenu besede. Na medkrov se je vrgel velikanski val. Siromaki so bili čisto obupani. Lezli so po stopnjicah, kamor je kdo mogel, gori v hodnike, prepustivši svoje sklade, lončke in slamnice besnečim valovom, ki so z vso silo pluskali na krov. In vse so potegnili seboj, da si bodo v njih kuhali kašo. Arabcem je kapitan precej odkazal prostor na krovu 2. razreda, kamor ni prišla voda v toliki množini. Usmiljeni potniki so jim dali, kar so le mogli, ker siromaki so kar trepetali od mraza. Za tem valom pa so naskočili našega »Generala« še drugi, sreča, da ne od strani, temveč od spredaj, in sedaj je bilo, kakor bi se bili zarotili vsi peklenščki, kateri so bili ta dan brez dela, da bodo izlili ves ocean na našo ladijo. Ob 7. zjutraj ni bilo spredaj nobene plahte več. Vihar jih je raztrgal na sto in sto koscev in koščkov, ki so kakor perje leteli v morskimi penah. Na sprednjem krovu, v kotu nižine, bilo je

kakih 10 zabojev nafte. Ti so kar po zraku frčali v morje. V medkrovu so bili 4 sodi petroleja, privezani z verigami in vrvmi. Vse je pretrgala voda in razbila, 3 so leteli čez krov kakor orehove lupine. Le jednega so rešili mornarji z največjim naporom. Vihar je skrivil polovico železnih drogov, na katerih so bile plahte pritrdjene, zmečkal je železne stopnjice, ročaje, zračnike in dr. Vihar je besnel do poznega večera, in še danes, 29. sept. se še ni umirilo morje. Ladija ima škodo nad 10.000 kron. Nikdar nisem mislil, da ima razdivjana veda tako moč. To smo se tresli na morju v smrtnem strahu! No, sem se tolažil, vsaj nisem sam; če utonem, vsaj nas bo več skupaj! Potniki, in celo mornarji, ki so vajeni takih plesov, so bili bolni. Mene in mojega tovariša pa se ni nič prijelo. Kranjci smo le Kranjci!

(Dalje prih.)

Sestra.

Maloruski spisal M. E. Markovič, preložil J. I.

(Dalje.)

5

Demjanovka leži v dolinici kakor v zelenem gnezdecu. Selo je veliko in bogato.

Dve cerkvi ima, eno zidano visoko, a drugo leseno in jako staro. Oče Ivan je živel nedaleč od zidane cerkve, imel je hišico in vrt, ne veliko ali lepo gospodarstvo.

Proti večeru pridemo v selo. Vsakdo hiti v svojo koč, a jaz grem za staro ženo. In tako tesno in težko mi je bilo! Ko sem preje kam šla, sem bila vselej vesela in so smejala, a sedaj si nisem niti oči upala dvigniti. Grem notri in obstojim v veži. Čujem, da starka govori o meni.

»Pojdi notri in pođij, deta!« izpregovori nekdo tiho in resno.

Dvignem oči, in pred menoj sedi na lipovi klopi stari ded. Oči so mu slepe, a v njih je taka nežnost in dobrot, da take še nisem videla. Bela brada se mu spušča do pasa, svetlo solnce pa ga obsipa s svojimi žarki kakor z zlatom.

Ko začujem te besede, mi priteko solze iz oči, on pa vspne roki ter me blagoslovi. Gledala sem, in prišla je tudi ona, stara in mala, tako mala, pa tako krepka in zgovorna.

»Ostani pri nas, žena, v božjem imenu«, reče gospodinja. »Ti si še mlada, pa bodeš razveseljevala našo hišo in malo unukinjov«.

Pri zadnjih volitvah je upotrebila mažaronska stranka ravno duhovnike, da porazi opozicijske kandidate. To se je zgodilo v štirih kotarjih, kjer so duhovniki vrgli opozicijske Pasarića, dr. Amruša, Zorića in dr. Vrbanića. Poslednji je moral zapustiti svoj prvotni kotar ter kandidirati v Pregradi, kjer je bil tudi izvoljen. Najžalostnejši prizor pa se je dogodil v dugoselskem kotaru, kjer je mažaronski šnap premagal domačega župnika Zorića, ki je že dvajset let zastopal ta kotar. Zorić je izvrsten govornik in dober pisatelj ter priljubljen med svojim narodom, in vendar so ga mažaroni porazili na tak nezaslišani način, da so mu postavili soseda za protikandidata, ki je to kandidaturu tudi sprejel. Kaj se je vse v tem kotaru godilo, samo da ne pride Zorić v sabor, se bode govorilo ob svojem času v saboru, ker se zdaj pisati ne sme. Da se pa s takim ravnanjem političnih oblasti narod ne vodi na pravo pot, je jasno vsakemu pametnemu človeku.

Tako se narod ne odgaja, marveč kvari, in to mora imeti žalostne posledice. A kaj to mar privržencem današnjega zistema? Glavno je, da ne pride opozicija v sabor, a posebno še taki možje, kakor so omenjeni. Pri Vrbaniću so se prevarali, ker on pride vendar le v sabor, če ravno so upotreбили proti njemu tudi v Pregradi vsa srodstva, da ga porazijo, ali se jim ni posrežilo. Boje se ga kot živega ognja, ali se ga niso mogli rešiti. Slišali bodo še marsikatero od njega, posebno pri sklepanju finančne pogodbe, ker Vrbanić razume to vprašanje med vsemi poslanci najnatančneje.

Na nekih mestih pa je rabila mažaronska stranka plemiče vlasteline v svoje svrhe. Hrvatje prav za prav nimajo več narodnega plemstva; kar ga je še ostalo na Hrvaškem, to se je večidel odtujilo ter stopilo v službo današnjega zistema. Le še dva do tri rod-bine se morejo smatrati za domoljubne, drugo je pa vse v protivnem taboru. Vendar pa do letošnjih volitev to mažaronsko plemstvo ni sililo v politično borbo, razun par velikašev. Pri zadnji volitvi pa se jih je prikazalo nenavadno veliko kot mažaronskih kandidatov. Po mažaronski osnovi so bili postavljeni proti opozicijskim kandidatom.

Na Hrvaškem je še dandanes vlastelin velik gospod in hrvaški kmet je še dandanes odvisen od njega ter mu mora biti pokoren. Jeli potem čudno, da ga je tudi volil, ker bi ga mogel drugač zatreti? A to velja še posebno za Zagorje, kjer je kmet sicer pošten ali siromašen. Tukaj so mažaronski vlastelini vzeli opozicijskalcem tri kotare, namreč Biškupec, Krapino in Zlatar. V Biškopcu se je moral umakniti grofu Bombelesu dr. Bauer, ki je s svojimi predlogi glede zatiranja hrvaškega jezika pri zajedniških oblastih na Hrvaškem dobil pri vseh domoljubih veliko priznanje. A ravno radi tega je bilo dogovorjeno še pred volitvami v mažaronskem taboru, da dr. Bauer ne sme priti nič več v sabor — in zares ni prišel.

»Daj, pojdi sem, Marušečka, k nam! Pojdi, nikar se ne sramuj! Tako je sramožljiva, kakor bi bila izprošena.«

Prijela je za roko nevelike devojčice, lepo, rdečkasto, in nas peljala v hišo.

»Pozdravi ženo, Marušečka; prikloni se ji, prikloni!«

In ona se je priklonila ter me živahno pozdravila. Jaz pa sem mislila sama pri sebi: »Kaj li sedaj dela moja ljubljena deca? Se me li spominja?«

In tako sem ostala. Preživela sem pri njih prvi mesec, preživela drugi; dobro mi je bilo, da mi ni moglo biti boljše. Ljubež me, kakor lastno dete. Lepo pospravim po hišici, poobedujemo ter posedemo na vrhu pod drešnjo. Gospod oče tiho sedi in pre-mišlja ali šepeta molitve ali pa prepeva psalme, tako krasne, o Bog! Stacion in gos-podinja mati pa šebijata o tem in onem, a jaz počenem kraj njih ter prisluškujem. In vnučica hodi po vrtu, kakor bel golobček, teka k nam ter se zopet izgublja v zelenem grmovju. Dan preide tiho in ljubko, in reče bi, da bi bilo celo večnost tako. Ali mene vendar še ni zapustila tuga. Oni pa me to-azijo ter se prijazno s smehom pogovarjajo.

Razume se, da je bil po mažaronski volivni osnovi napovedan padec vsem opozicijskalcem, toda nekaj se jih je vendar še vkljub temu vzdržalo, ker je narod v do-tičnih kotarjih politično bolj izobražen, pa mažaronska stranka ni mogla najti med njimi uplivenega mažaronskega kandidata. V novi hrvaški sabor pride tedaj nenavadno mnogo plemenitašev kot zastopnikov hrvaškega kmečkega ljudstva, a kako ga bodo zastopali, si moremo lahko misliti že potem, ker so se kot na videz neodvisni poslanci podali v vladin tabor. Njih je vleklo v sa-borsko dvorano vse kaj drugega, nego lju-bezen do hrvaškega naroda, kajti ko bi jim le ta bil pri srcu, bi morali stati v protiv-nem taboru.

Isto moramo reči i o duhovnikih, ki so prestopili v mažaronsko družbo. Vseh katoliških duhovnikov pride v sabor 7, od teh je samo kanonik Rubetić opozicijsalec, ostali pripadajo mažaronski stranki, kar je nekaj nenavadnega, če pomislimo, da je še zdaj ogromna večina hrvaškega svečanstva v opozicijskem taboru. Radovedni smo, kako se bodo ponašali ti duhovniki poslanci, če pridejo na vrsto tudi v hrvaškem saboru interkonfesionalne postave, za katere je njih sedanjí vodja gla-soval že v ogerskem saboru? Bodo li imeli toliko odločnosti, da se bodo uprli kot katoliški duhovniki takej nameri svojega vodja? Zares v neugoden položaj morajo priti radi svojih mažarskih nazorov, katerih so se oklenili gotovo le iz kakšne začasne koristi, a ne iz prepričanja. Vsekako pa stoje v protivju z mišljenjem hrvaškega naroda, ki je svojega duhovnika smatral vedno za svojega branitelja v vseh zgodah svojega življenja.

Politični pregled.

V Ljubljani, 29. novembra.

Terminsko-kupčija s žitom

Je danes na dnevnem redu poslanske zbor-nice v obliki treh nujnih predlogov, ki so jih vložili posl. Peschka 25. okt., posl. Steiner 7 nov. in Kittel 25. nov. Obravnavalo se bo skupno o vseh treh predlogih in je po mnenju agrarnih krogov čokaj nade, da zbornična večina pritrdi nujnosti, če se sploh vsi trije predlogi kratkim potem ne odka-žejo posebnemu odseku. Sploh pa v teh predlogih ni ničesar drugega, nego poziv na vlado, da čim prej predloži dotični zakonski načrt, s katerim se prepoveduje termino-kupčija. Vseled tega prevladuje v mnogih krogih mnenje, naj bi se predlogi takoj pre-menili v tem smislu, da se uvrsti v besedilo skupnega predloga takoj načrt zakona. Za tako premembo pa predlagatelji v sedanjih razmerah ne dobe večine.

Premenjena slovenskega poslovnega reda.

V vseh parlamentarnih krogih se resno pečajo z mislijo, kako premeniti poslovni red za poslansko zbornico, da bi res omo-gočil mirno razpravo v parlamentu. Seređa

še dosedaj noben parlamentarni klub nima toliko poguma, da bi stopil pred javnost z natančnim načrtom. Neki dunajski nemški list prinaša nekaj navodil, kako bi se vsaj za prvi hip in morda brez posebnega za-kona odpomoglo raznim nedostatkem po-slovnega reda. Redna in nagla razprava o državnem proračunu in vojaških novicah bi se dala izvesti na ta način, da bi v do-tičnih sejah bila izključena vsaka druga raz-prava, posebno bi pa bili izključeni vsi nujni predlogi. Disciplinarno oblast predsednikovo bi bilo treba v toliko razširiti, da bi poslance kričaje lahko izključil od gotovega števila sej, toda to še le po tretjem ukoru ter po-tem, če bi se za izključenje izrekla dvetre-tjinska večina poslanske zbornice. V razgo-voru so še nekatere druge točke, ki jih pa odobravajo le posamni parlamentarci.

Socijalni demokratje in parlament.

Soc. demokratski posl. dr. Ellenbogen je bil predvčeranjim pri minist. predsedniku, kateremu je pojasnil stališče soc. demokratov napram sedanjim zmedam v parlamentu. Rekel je mej drugim: Soc. demokrati itak ne ljubijo parlamenta. Dosedaj pa niso ho-teli pokazati svoje moči (!) ter niso zase iz-koriščali vladne zadrege, kakor so to delale druge stranke. Možno pa je, da se pojavi prilika, ko bo govornikova frakcija zelo ne-prijetna vladi, ako v najkrajšem času ne po-pravi krivic, posebno one od zadnje nedelje (volitev trgovinskih uslužbencev). Dosedaj nismo obstruirali, ker smo mnenja, da ta bolni parlament pogine itak sam ob sebi, toda v našem programu ni nikjer zapisano, da bi sploh ne smeli obstruirati. Povsodi so mogoče izjeme, in tako bo tudi pri nas. Ustrašili se ne bomo pred nikakim sredstvom, da dosežemo svoj namen. Mož je torej v ime svojih sodrugov zapretel vladi z ob-strukcijo.

O začetkih dogodkih v češkem klubu, o katerih smo po praškem »Czasu« poro-čali tudi mi, izjavlja sedaj posl. dr. Fořt v dunajskih listih, da je bilo dotično poročilo popolno izmišljeno in da on ni izgovoril besedi, ki se mu podtikajo v imenovanem listu. Sicer se je pa res videlo na prvi hip, da bi mogel kaj takega izustiti le kak vse-nemški kričoč. Tako izjavo je dr. Fořtu tem-manj pripisovati, ker je ravno njegov to-variš dr. Kramář govoril opetovano o po-trebi obstoja Avstrije.

Šolska sodba o vsenemcih.

V ogerski poslanski zbornici je za-stopnik sedmograških Saksov, posl. Mel-czler izrekel odkrito in prav primerno sodbo nad gonjo prusofilskih vsenemcev. V od-govoru na nekatera izvajanja posl. Rakov-skega je namreč ta mož izjavil, da političski zreli Saksi ne marajo ničesar čuti o poli-tički budalosti (Trottelei) vsenem-cov. — Taka sodba iz ust saškega Nemca pač ne bo posebno ljubo zadela vsenemške kričajo.

Zavešč sv. Jeronima in Črnogorci.

Iz Rima poročajo, da je imelo odpo-slanstvo črnogorskega kneza popoln uspeh. Papežovo pismo »Slavorum gentem« se si-cer niti ne umakne niti ne premeni, pač pa se bo njega vsebina tako tolmačila, da bo v prid Črnogorcem. Od poučene strani se trdi, da v Vatikanu takoj v početku niso name-ravali kratiti pravice Črnogorcem in da se je pod oznanimom »pro gente croatica« mislilo sploh tudi na katoliške Srbe, ki govore hrvaški. Dotična pojasnila je dobil grof Voj-nović v Vatikanu.

Bumere v Južni Africi

Nikakor niso tako ugodne, kakor jih slika, recimo, poleg Chamberlaina dunajska »In-formacija«, ki takorekoč naravnost taji ek-sistenco Burov in trdi, da je vojska že davno končana. Londonska »Times«, Burom go-tovo ne posebno prijazni list, namreč ob-javlja iz Pretorije, torej središča angleške armade, poročilo, ki javno dokazuje, da bur-ska vojna moč še ni popolno premagana. Buri imajo namreč še vedno 70 burških od-delkov, broječih po 50 do 400 mož. Od teh je 26 oddelkov v Transvalu, 31 v državi Oranje in 13, in sicer najmočnejših, v kapski koloniji. V Transvalu severno od delago-aškega zaliva kroži sedem oddelkov z ne-kako 1100 možmi, 11 oddelkov s skupno 1600 možmi, ostalih osem je pa na zahod-njem delu. Če torej računamo na vsak od-

delek povprečno le 200 mož, broji burska armada še vedno 14.000 dobro oboroženih neustrašenih bojevnikov. Pri tem pa niso vštete številne vataške čete v kapski kolo-niji, ki zvesto podpirajo bursko akcijo. Na-sproti vsemu temu pa ima po poročilu lista »Times« Kitchener na razpolago le 45.000 vojakov, katerih porabnost in hrabrost je pa itak zadostno znana.

Književnost in umetnost.

»Matica Hrvatska«

nas zopet vabi v svoje dično kolo obetajoč nam za l. 1901. krasne knjižne darove po-učne in zabavne. Poslednjih je pretežna ve-čina. V proslavo letošnje štiristoletnice hrvaškega umetnega pesništva objavi »Matica Hrvatska« Marulićevo »Judito« s tolma-čem in životopisom prvega hrvaškega uae-tnega pesnika. To knjigo sta lepo okrasila hrvaška slikarja Medović in Iveković. Čer-ti zvezek »Izabranih pripoviestia Turgenevljijh bode prav tako zanimal čitatelje, kakor so jih zabavali prvi trije. A tudi z lepim številom izvornih leposlovnih del iznenadi »Matica Hrvatska« letos svoje člane; ta so: epska pesem v šestih epvih »Otmica« Ise Velikanovića; Kuzmaničeva drama v treh dejanjih »Vitropira«; No-vakova pripoved »Dva svijeta«; Draže-novićeve: »Povjest jednog vjen-čanja« in Vladimira Treščec-Borote za grebske slike »U malome svijetu«. Po-uku bosta služili knjigi: Gjurašinove »Ptice« (II. del) in prvi del Klaićeve zgodovinske razprave »Krkki knezovi Franka-panija«. Tolik in tako izvrsten knjižni dar — devet izbornih knjig — gotovo zadovolji vse člane, ki se uljudno opozarjajo, da bla-govole izročiti letnino šest krcn do konca t. l. najbližjemu Maticinemu pover-jeniku. Dosedanjim članom naj se pridruži mnogo novih. Podpirajoč najuglednejše hrvaško književno društvo »Matica Hrvatska« dokažemo dejanski, da resno mislimo vsaj na slovstveno združenje s Hrvati, brez ka-terega nam ni narodne rešitve. Posredstvom »Matic Hrvatske« naj se vdomači v vsaki omikani slovenski rodbini hrvaška knjiga in naj izpodrine inojezično čestokrat jako plitvo knjištvo. — Poverjenik »Matic Hrvatske« za Ljubljano je trnov. župnik g. Ivan Vrhovnik. Njemu ali njegovemu poobla-ščencu g. književcezu Iv. Bonaču naj se pošilja letnina 6 K.

Dopisi.

Iz Radavice pri Metliki, 28. novembra. V »Slovenca« št. 268 berem v dopisu z Go-riškega: »V 262. šte. »Slov. Naroda« sem čital: »Šolske počitnice vsled župnikove malomarnosti. V Radovici pri Metliki je župnik Novak predsednik krajnega šolskega sveta in krajni šolski nadzornik. Ker se celo (?) leto ni pobrigal, da bi se bilo moglo šolo zakuriti, ko pritisne zima, zato so se morale začetkom tega meseca oznaniti otro-kom počitnice v veliko veselje zanikrnih starišev. Takemu brezbriznemu predsedniku krajnega šolskega sveta naj bi okr. šolski svet brezobzirno svojo moč pokazal.« Kaj je na tem?

Tukajšnji krajni šolski svet je prejel od šolskega vodstva dne 6. novembra t. l., šte-vilka 30 š. v. sledeči dopis: »Podpisano šolsko vodstvo poroča, sklicujoč se na § 21. ukaza vis. ministerstva z dne 19. jul. 1875, št. 2868, da danes na tukajšnji šoli ni po-uka in ga tudi ne bo, dokler občina ne pripravi drv za kurjavo.«

Dobro. Krajni šolski svet plača občini 40 kron na leto za šolska drva in 24 kron za označenje in kurjavo dotični osebi. Raz-vidno iz vsakoletnega proračuna. Ali meni dopisnik in od njega inspirirana oseba, da sem jaz šolski sluga, ki bom pri šoli drva cepil? Tak župnik - predsednik bi jima bil morda po godu, a takega si pojdiša iskat drugam. Sicer je pa občina tudi pripravila drva koj drugi dan po »oznanjenih počitni-cah«, tako da so iste trajale le en dan. Kdor ve, koliko truda in napora stane takaj ob-tolikep pomanjkanju delavnih močij usav-ljanje, oziroma pripravljanje drv, se ne bo čudil, če se to ne zgodi ravno takrat, kadar bi se zljubilo kakim nestrpnim osebi. Dopisniku pa povem na vsa usta, da se predsednik krajnega šolskega sveta na Radovici tudi v bodoče ne bo nič bolj brigal za pripravlja-nje drv, kot se je do zdaj, pa magari mu tudi kdo »pokaže svojo moč«.

M. Novak, predsednik krajnega šolskega sveta.

Od Fare pri Prevaljah na Koroškem se nam piše: Zadnjo nedeljo 24. t. m. imela je podružnica sv. Cirila in Metoda za Tolsti

»Ne žalosti se, mi pravijo, »ker to ni prav. Dete plaka, ker še ničesar ne razume, a od-rasli človek se mora drugače utočiti. Po-misli, da ti je še dobro na svetu. Ako bi zbolela, kako revno bi bilo potem tvoje živ-ljenje. Mihar, srec, poslušaj nas stare! Po-glej, kako lep večer nam je dal Gospod!«

In rolnice je našlo. Rečica teče kakor samo srebro med zelenimi gorami, a zver-i-žena vrba koplje svoje veje v vodi, na vrtu pa ovete in procvita mak in visoka konoplja zeloni; tu in tam poleg hišice stoji rdeča bujna šepšija ali visoka jablana, ki zakriva beli zid s svojimi listnatim vejevjem. Hiša stoji med svetnega vrta kakor ovita z le-pim vencem. In zeleno in rdečkasto in rdeče kakor vrtnica in modro in belo in vijoličasto je okrog bele hišice. Tiho je in toplo in vse razmimo: i na nebu i na zemlji i na vodi. »O Bog! Ta svet je kakor makov cvet; kako bode šele na onem, drugem?« izpre-govori starica in pokima z glavo.

»Bože moj, Bože!« vzdihne tiho gos-podinja mati.

A gospod oče dvigne svoje slepe oči kvišku in reče:

»Slava Gospodu!«

(Dalje prih.)

vrh in okolico pri nas svoj letni občni zbor. Po pozdravu kapelana I. Smoleja, ki je povdarjal, da moramo biti jedini, da rešimo rodno zemljo, kolikor je moramo še rešiti, govoril je g. kaplan Janko Mahrhofer o zavarovanju delavcev in poslov za starost.

Res premišljenemu govoru sledili so z veliko pozornostjo vsi poslušalci. Za njim bičal je naše šolske razmere č. gosp. tajnik Rozman iz Celovca, pokazal, da ravno duhovni skrbijo za odgojo in omiko ljudstva (Klici: Sramota, Tavčar!) in pozval vse zborovalce, da stopijo trdno mož ob možu, za naše staro geslo: Vse za vero, dom in cesarja! Kdor je veren kristjan, ostal bo tudi zvest Slovenec, nikdar ne bo izdal svoje rodne matere. Č. g. kanonik Huter iz Gosposvete polagal je starišcem na srce krščansko vzgojo otrok. Med posameznimi govori, posebno pa ko se je shod zaključil, razveseljevali so nas domači pevci s točnim petjem naših pesnij iz Aljaževe »Pesmarice«. Z navdušenjem bil je sprejet brzojav glavnega tajnika družbe sv. Cirila in Metoda, g. Antona Žlogarja iz Kranjske gore. Da, »vedno naprej, a nikdar nazaj«

Sklenila se je resolucija za slovensko vseučilišče v Ljubljani, odposlala se tudi udanostna zahvala Nj. visokosti nadvojvodi Franu Ferdinandu. S slava klici na papeža Leona XIII. in Nj. Vel. Frana Josipa I. zaključil je g. predsednik shod. Hvala pa vsem prisrčna, ki so kljub skrajno neugodnemu vremenu prišli na shod. Bili so pač možje, ki so se spominjali besed: »Ne samo kar velela mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan«.

Zadnji shod nam je dokazal, da bo podružnica, ki je nam hotela že zaspiti, zopet oživila. Le prehitro minule so ure, vsakdo se je težko ločil od Ebleitnerjeve hiše. Na svidenje pa na prihodnji veselici predpustom.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 29. novembra.

Manifestacije za univerzo ljubljansko. V nedeljo se vrši v Trstu shod tržaških Italijanov, da demonstrirajo za laško univerzo v slovanskem Trstu. Privlekli bodo na ta shod vse, kar leze in gre — samo da pokažejo, da je Trst — laško mesto. Toda tržaški Slovenci se bodo zbrali v »Sokolovo« telovadnico, ter glasno protestirali proti temu ter zahtevali slovenskih ljudskih, srednjih in — visokih šol. Na obali našega adrijskega morja se bo razlegal v nedeljo glas po ljubljanski univerzi — a tudi tam na severu v Pragi bodo Čehi zahtevali ljubljansko univerzo. Tudi Ljubljana, središče Slovenije in sedež bodoče univerze ne bode molčala. Pripravlja se impozantna manifestacija.

Deputacija ljubljanskega občin. sveta za vseučilišče je bila včeraj na Dunaju. Slovanski visokošolci so na čast deputaciji priredili slavnostni komers v »Slovanski besedi«, katerega sta se udeležila tudi državni poslanec Ploj in svetnik trgovske zbornice Hren. Župan Hribar je imel govor v slovenskem, hrvaškem in češkem jeziku in je izjavil, da je na merodajnem mestu dobil tak odgovor, vsled katerega moremo z najboljšimi nadami gledati v bodočnost. Ne more sicer reči, da je vseučilišče v Ljubljani zasigurano, toda zagotovljeno bode, ako bomo vztrajni in bomo vztrajali skupno pri svoji ideji. Ako bi odločevali Nemci, najli dobimo univerzo, ne dobili bi je nikdar, ker Nemci so bili vedno brutalni proti Slovanom. Župan Hribar je dalje govoril o procesu v Gneznju in je končal z apolom na slovansko vzajemnost.

Za slovensko vseučilišče so nadalje odposlale prošnje naslednje občine: Št. Rupert, Št. Peter v Savinjski dolini, Gorica pri Mariboru, Ruše, sv. Marjeta pri Slivnici, Žire, Griže, Teharje, Vidam, Mozirje, okolica Konjice, Bezina, Laporje, Žabljak pri Slov. Bistrici, dalje delavsko podporno društvo v Celju, bralno društvo v Žižah, katol. slov. polit. in gospodarsko društvo v Jarenini, kat. polit. društvo Šmartno pri Slov. Gradcu, kat. slov. polit. društvo na Teharjih, katol. polit. društvo v Konjici in delav. bralno društvo v Kamni Gorici. — S Ko-

roškega so dalje poslali izjave za slov. vseučilišče: Obč. odbor Globasnica, krajni šolski svet Globasnica, hranilnica in posojilnica v Št. Lenartu ob 7 studencih, obč. odbor Medgorje, obč. odbor Tolsti Vrh, hranilnica in posojilnica v Sp. Dravogradu, hranilnica in posojilnica v Prevaljah in obč. odbor Št. Danijel. — Potem mestnega magistrata so danes vložile peticije za vseučilišče v Ljubljani sledeče občine: a) kranjske: Litija, Prapreče, Slavina, Studenec (lg), Vipava; b) štajerske: Drstelja, Golavabuka, Mezgovec, Nadole, Obrež in Runeč; c) primorska: Doberdob.

Prošnje za ustanovitev slov. vseučilišča v Ljubljani in ob enem tudi za slovenske višje gimnazije v Celju, v Mariboru v Ptujju odposlale so občine: Sv. Ana poleg Makol, Dešno, Jelovec Makole, Pečke, Štatenberg, Stojmo; nadalje ravno tako: Posojilnica v Makolah, Kmetijska zadruga v Makolah, cerkveno predstojništvo župnijske cerkve sv. Andreja v Makolah, cerkv. predstojništvo podružnice Sv. Ane, in učiteljsvo ljudske šole petrazrednice v Makolah.

Manifestacijskega shoda za vseučilišče v Ljubljani, kateri se bode vršil v nedeljo, dne 1. decembra t. l. v dvorani »Mestnega doma«, udeležili se bodo polnoštevilno tudi člani mesarske zadruge. — Zadruga gostilničarjev, krčmarjev, kavararjev in žganjetočnikov v Ljubljani vabi vse svoje člane, da se v popolnem številu udeležijo shoda, ki bode v nedeljo dne 1. decembra ob pol 11. uri dop. v »Mestnem domu«, ker je jako važnega pomena.

Zadruga pekov in kolačnikov v Ljubljani je sklenila, da bodo prodajalnice njenih udov, v nedeljo, 1. decembra od 1/11. ure zjutraj zaprte vsled manifestacije za vseučilišče v Ljubljani.

Slovenski deželni poslanci koroški za slovensko vseučilišče. Slovenski deželni poslanci koroški so odposlali sledečo izjavo: V ustanovitvi slovenskega vseučilišča uvidevamo podpisani zastopniki slovenskih volivcev na Koroškem glavni pogoj vsestranskega razvoja in obstoja slovenskega naroda. Z ozirom na to, da je vlada po naravnih zakonih in temeljnih državnih postavah dolžna, skrbeti za občestranski napredek vseh narodov, in posebej z ozirom na zadostno število jugoslovanskih visokošolcev, ki bi se v slovenskem središču izobraževali lahko brez velikih stroškov, nujno zahtevamo v imenu svojih slovenskih volilcev, da c. kr. vlada ustanovi slovensko vseučilišče v Ljubljani, ter se povsem pridružujemo predlogu, stavljenem v državnem zboru po gg. dr. Šusteršiču, dr. Ferjančiču, dr. Ivčeviću in drugih, v katerem se »c. kr. vlada pozivlja, da čimprej zbornici predloži načrt zakona, s katerim se Jugoslovonom zagotovi vseučilišče s pravno, modroslovno in bogoslovno fakulteto v Ljubljani«. Ob enem odobravamo zahtevo glede reproducitete veljavnosti izpitov na vseučilišču v Zagrebu za tostransko državno polovico. Ker pa je vseučilišče za vsaki narod zavrhsek vsestranske omike, koroški Slovenci pa še vedno pogrešamo podlage ali začetka duševnega razvoja, namreč slovenskih ljudskih šol, za katere že dolgo vrsto let zastoj prosimo ter zamač čakamo rešitve tozadevnih rekurzov od strani c. kr. naučnega ministerstva, prosimo podpisani, naj blagovolijo slovenski državni poslanci odločno zahtevati, da visoko c. kr. naučno ministerstvo vendar enkrat priskrbi slovenskemu ljudstvu na Koroškem tudi slovenske ljudske šole. — Podklostrom, dne 19. novembra 1901. Slovenski deželni poslanci: Greg. Einspieler l. r., Fr. Grafenauer l. r., Franc Muri l. r.

Deželni predsednik baron Hein se je z gospo soprogo povrnil z Dunaja.

Osebnosti. Sveti oče je imenoval pred. gospoda stolnega prošta Lavr. Herga v Mariboru apostolskim protonotarjem. — Župnik v Razborju bo oskrboval začasno č. g. župnik v Podgorju Fr. Pečnik. — Iz Šmartina pri Šaleku je prestavljen č. gosp. kapelan Rudolf Krenner v Št. Andraž nad Polzelem.

Slovensko gledališče. V nedeljo popoldne ob pol 3. se priredi izjemoma po-

poldanska predstava na čast udeležencem shoda za slov. vseučilišče ob znižanih cenah. Pela se bo opera »Stradello.« Zvečer bo igra »Od stopinje do stopinje« z gospo Polakovo.

V pokol je stopil g. Jan. Delpin, svetovalec deželne sodnije v Celovcu. Ob tej priliki je dobil naslov nadsvetovalca.

Iz budgetnega odseka. V včerajšnji seji proračunskega odseka je vladni zastopnik odgovarjal na razna vprašanja posl. Povšeta v zadevi Idrije, da delavci 5. vrste ne dbe doklade v naturalijah, češ da večinoma žive še pri stariših, pač pa se jim zviša gotova plača. Na zboljšanje plač učiteljev ni misliti, ker so že itak večje nego ostalih učiteljev na Kranjskem. Za asanacijo mesta bo vlada po moči skrbela z zgradbo delavskih hiš in z drugimi napravami.

Nemški pouk v Zagorju. Naučno ministerstvo je, kakor znano, potrdilo sklep kranjskega dež. šol. sveta, naj se na šoli v Zagorju ob Savi pričenja obligatni pouk nemščine že v prvem razredu. Dež. odbor se je pritožil, a upravno sodišče je pritožbo zavrnilo.

Pridobitnih zadrug, kmetijskih in konsumnih društev je na Kranjskem izvan Ljubljane, 65.

Konjunkcija planetov. Sinoči se je po solnčnem zahodu nekako do 7. ure lahko opazovala konjunkcija Jupiterja s Saturnom. Okrog tri četrt na 5. se druge zvezde še niso pokazale, Venera je pa že bliščeče žarela, in Jupiter združen s Saturnom je stal od Venera dalje proti zahodu. Jupiter in Saturn sta se videla kakor ena sama zvezda. Med Venero in med združenima planetoma Jupiterjem in Saturnom je bilo razdalje toliko, da bi je izpolnil mesec, ako si ga mislimo petkrat večjega, kakor se nam kaže o polni luni. V soboto 30. t. m. bo med Venero in Jupiterjem nekoliko manj razdalje, nego včeraj; Saturn in Jupiter bota jutri že ločena in bota približno za en polovico premera vsakega.

Umrl je v blaznici na Studencu gosp. Ivan Dolenc, uslužbenec južne železnice, bivši predsednik tržaškega pevskega društva »Kolo«.

Porotne razprave. Pred porotnike pridejo v prihodnjem zasedanju, ki se prične 2. decembra, sledeči obtoženci: 2. decembra 17letni Jos. Anžič in 18letni Avgust Jarc, ključavničarska vajenca v Ljubljani, radi tatvine koles, ter 59letna samska šivilja Marija Hinterchweiger iz Ljubljane radi goljufije; 3. decembra 26letni samski tovarniški delavec Henrik Soklič iz Grobelj pri Radoljici radi uboja in 28letna omožena kočarica Jera Juvanič iz Podrečja pri Kranju radi težke telesne poškodbe; 4. decembra 29letni oženjeni bivši uslužbenec deželne naklade Jos. Zaje iz Crnomlja radi poneverjenja, in 18letna blagajničarka Emilija Kateržabek iz Ljubljane radi tatvine; 5. decembra 27letni oženjeni usnjarski pomočnik Karol Kunst iz Tržiča radi posilstva, in 21letni tovarniški delavec Peter Ahačič iz Kroke radi požiga; 6. decembra 16letni pastir Fran Mahne v Dolenji vasi radi težke telesne poškodbe. — Isti dan se vrši tudi obravnava o zasebni tožbi proti »Slovincu«.

Iz Krškega. Dne 27. t. m. popoldne izdihnil je svojo blago dušo gospod Anton Papež, umirovljeni davkar na Krškem, mož čistega značaja, uzoren domoljub in vnet Slovenec. Blagi pokojni je ostal vedno trden slovenski stember; ni ga omajala burna doba nemškega Schönwetterja, nekdanjega okr. glavarja Krškega, ki je svoj čas mu podrejene uradnike zaradi narodnostnega mišljenja in prepričanja neusmiljeno preganjal in premeščeval, ampak ostal je blagi pokojni mož kremenitega značaja, vedno uzoren Slovenec. Ljubi Bog mu je pa tudi podelil obilo sreče in to še izvanredno v izgoji njegovih otrok. Pokojni zapustil je soprogo, tri sine in hčer. Skrbel je, da je njegova hči dobila kot moža poštenega in odločnega Slovenca, peka, posestnika in mestjana g. Ant. Jugovica na Krškem. Trije sinovi pokojnika so vsi Slovenci in vsi trije doktorji, — redka prikazen. Bodi blagemu pokojniku ob katerega rakvi žaljujejo soproga, hči in trije sinovi, vsi trije doktorji trajen spomin.

Z Dobrove se nam piše dne 28. nov. 1901.: Pretečeno nedeljo, dne 24. t. m. pre-

daval je vodja in tajnik ek. kmet. družbe kranjske, g. G. Pirce tukaj v šolskem poslopju o vrednosti poštenih krščanskih poslov ter razmerah med temi in gospodarji njihovimi. O tej priliki odlikovana bila je Marija Mavčič, dekla pri Kocijanu v Kozarjah, b. št. 4 s častno svetinjo za njeno nad 40 letno službovanje, katero ona vrši neprestano samo pri tej hiši. Lansko leto je bila pa ta dekla dobila tudi od ek. kmet. družbe kranjske cesar Franc Jožefovo ustanovo. Bog daj posestnikom po deželi še obilno število tako poštenih, zvestih in vstrajnih poslov, kot je sedaj v ljubljanski okolici prva odlikovana posestniška dekla Marija Mavčič! Dobro bi bilo to za gospodarje in tudi za posle same. Krščanski posli po deželi! Tu imate posneme vredni zgled, po katerem se ravnajte Vam samim v čast, korist in slavo. Žal Vam ne bode tega nikdar.

Volitve v trgovske in obrtne zbornice bodo začetkom februarja prih. leta.

Iz zapora ušel je v Kočevju 22. t. m. zjutraj radi tatvine zaprti Fr. Sperko.

Prememba posesti. Hišo št. 36. na vogalu Gruberjeve in Streliske ulice, sta kupila g. Al. Rasberger in gospa M. Rasberger.

Zglaševanje stavodolžnih mladencev je veljavno le še do 1. decembra t. l. Mladence, ki so rojeni l. 1879, 1880, 1881 in ki bivajo v Ljubljani — naj so rojeni ali pristojni kjerkoli — opozorjamo na ta kratki rok. Kdor zamudi ali opusti zglasitev, ga zadene globa 10 do 200 K.

Obupno dejanje na vežbališču. Iz Celovca se poroča, da si je nek vojaški novinec 17. pešpolka zasadil na vežbališču bajonet v prsi ter se težko, a vendar ne smrtno ranil.

Požrtvovalna sesterska ljubez. Iz Spodnjega Roža se nam poroča: Tri dekleta so šla blizu Poljan čez Bistrico. Marija Mostečnik je padla v potok. Njena 10letna sestra Ana je skočila za njo in jo rešila. A predno je sama mogla iz vode, zagrabili so jo valovi in dekla je utonila. Truplo je še le po dolgem iskanju našel nek kmetski sin.

Ustrelil se je v Borovljah puškarski mojster I. K., oče peterih otrok.

Sod ubil je v Spitaliču najemnika Leisa, ko je spravil vino v klet. Vtrgala se je vrv in sod je padel na najemnika. Bil je na mestu mrtev.

Ženska obsojena k smrti na vešalah. 36letna Marija Vertič v Poberšu je svojega tri tedne starega otroka utopila v potoku. Na otroka je prej navezala kamen. Pred mariborskimi porotniki je bila včeraj nečloveška mati obsojena k smrti na vešalah.

Glavna cev mariborskega vodovoda — počila. Včeraj dopoldne je v Dravski ulici v Mariboru počila glavna cev mariborskega vodovoda. V par trenutkih je tekla po ulici velik potok. Pomoč je bila hitro na mestu.

Deželno - zbornske volitve na Gorškem. V tolminskem okraju ima »Slogina« stranka 40 volivnih mož, liberalci le 26, v goriški okolici ima »Slogina« stranka 84 volivnih mož, liberalci le 37. Na Krasu se »Soča« tolaži, da je liberalnih 37 volivnih mož in le 22 za »Slogine« kandidate. »Soča« se nadeja, da zmaga na Krasu dr. Treo proti dr. Abramcu. Morda pa bo pamet volivnim možem na Krasu narekovala kaj družega.

Stavka na učiteljsku v Kopru. »Edinost« prinaša naslednjo notico: »Onim učiteljskim iz Kopra, ki so odšli na svoje domove, svetujejo dobri jim prijatelji, naj se povrnejo v Koper in naj začno obiskavati pouk. Uverjeni naj bodo, da niso zapušteni. Samo to zahtevajo od njih prijatelji, naj se pokore dobrohotnim nasvetom.«

Poročil se je 28. t. m. v farni cerkvi pri Sv. Luciji na Mostu g. Oldrih František Vasyka, c. kr. gozdni komisar v Tolminu, rodod iz Plzna na Češkem, z gospico Jožefo Kováčič od Sv. Lucije.

Javna poskušnja istrskega vina. Iz Pazina se nam piše dne 28. t. m. Prvo javno poskušnjo istrskega vina je otvoril včeraj popoldne predsednik »Gospodarskega društva« dr. Kurelić zelo slovesno.

Za to priložnost je prišla v Pazin ogromna množica vinogradnikov iz vseh krajev Istre. Izložnikov je 1500, a vseh vzorcev čez 3000. Vino so izložili tudi Italijani iz Rovinja in Vodnjana, kar ravno dokazuje, kako potrebna je bila ta priredba. Vino je vsake vrste: belo, rdeče in črno. Cena je nizka. Kupcev je prišlo do sedaj malo. Poskušnja bo trajala do 4. decembra. Ponuja se toraj priložnost vsakemu, kdor rabi vina, da si je izbere lahkim načinom tukaj v Pazinu.

Pozna vijolica. Na Črnučah pri Ljubljani je dne 28. nov. t. l. na župnikovem vrtu odtrgala dekla popolno dorastlo vijolico, ki sedaj v župnikovi sobi naznanja s svojim duhom, da je res prava vijolica.

V Lomu nad Tržičem so dobili mrtvo pod streho zvečer 10. nov. gostijo Frančiško Tišler v hiši št. 15. Zjutraj je še bila v Tržiču pri sv. maši. — Naslednjo nedeljo po 5. uri (17. nov.) je utonil v rakah svoje žage, posestnik Fr. Meglič iz Loma štev. 79. Šel je zvečer gledat, kako voda vsled dežja narašča. Najbrže mu je spodrsnilo in padel je v rake, kjer so ga dobili domači dve uri kasneje mrtvega.

Razpisana je župnija in dekanija v Št. Petru pri Gorici. Prosilci se morajo oglašiti do 17. dec. t. l.

Tatovozin je posvetil. Na Kratji pri Ljutomeru so si po noči dolgoprstneži delali pot skozi okno v hišo, kjer ni bilo ljudi. Gospodar pa, ko se je bil že v temi prepiral, kakšni gostje bi radi k njemu prišli, je v dotično sobo prijazno prinesel luč in jo tam pustil ter hladnokrvno odšel. A tatje so rajše svoje orodje pustili na lici mesta, kakor da bi pri luči dalje delali.

Dvakrat padla iz drugega nadstropja. Iz Gorice se poroča: Pred časom je padla iz drugega nadstropja v ulici V. cano blizu sv. Antona 4letna hčerka nekega uslužbenca pri Steinerju. Zgodilo se ji ni nič. V ponedeljek pa je zopet padla na tla iz drugega nadstropja, in zopet tako srečno, da se jej ni pripetilo nič posebnega. Ima pač posebno srečo!

Bora v Trstu. Tržačani pričakujejo letos zelo ostre zime, ker se je že sedaj temperatura znatno znižala in veje zelo občutna burja. Okolico je pobelil sneg.

Porotna obravnava proti Krstiču se je na željo tožitelja, kakor se poroča iz Trsta, odložila na prihodnje zasedanje.

Aretiran vojaški begun. V Trstu so aretirali 24letnega vojaškega beguna Fr. K. iz Idrije. Fran. K. je l. 1899 pobegnil od vojakov in od takrat se je vedno skrival. Izročili so ga vojaški oblasti.

Divjo kozo ustrelil je ta teden v Janških hribih lovec Pavel Anžur iz Gabrja. Čudno, da je zašla ta žival tjakaj. Morebiti pomenja to ostro zimo.

Konji za Južno Afriko. Angleška vlada je z raznimi židovskimi tvrdkami sklenila novo pogodbo glede dobave konj za Južno Afriko. Pogodba se glasi na 20000 glav, ki morajo dospeti na svoje mesto do prihodnjega marca 1903. Nakupljene konje odvedo najprej na Dunaj in potem na Reko. — Z Reke je odplul zopet parobrod »Montfort« z 870 konji.

Društva.

(Društvo »Zvezda« na Dunaju) imelo bode svoj prihodnji zabavni večer v nedeljo dne 1. decembra v dvorani »zum Regensburgerhof«, L. Sonnenfelsgasse št. 2. Iz posebne prijaznosti bode predaval član slovenskega akademičnega društva »Slovenija«: »O zgodovinski črtici Jugoslovancov, pred vsem Slovencev«. — Prijatelji društva dobro došli! — Začetek ob šestih zvečer.

Darovi.

III. Izkaz darov za pogorel v Gorenji vasi pri Ribnici:

Darovali so: Župnija Vel. Poljane pri Ribnici 38 K. vlč. g. Anton Lovšin, župnik na Dobrovi 100 K. vlč. g. Jožef Jaklič, kanonik v Novem mestu 10 K. vlč. g. Mat. Jeriha, kanonik v Novem mestu 10 K. vlč. g. Fr. Povše, kanonik v Novem mestu 4 K. uredništvo »Slovenca« 8 K. — Vseh darov so dobili pogorelci 1111 K 41 h.

Bog povrni stotero vsem blagim dobrotnikom!

Fr. Dolinar, Ivan Novak, dekan, župan

Telefonska in brzejavna poročila.

Wolf — krotak!

Dunaj, 29. nov. (C. B.) Po otvoritvi današnje seje je naznanil predsednik, da je poslanec K. H. Wolf odložil državnozbornski mandat.

Dunaj, 29. nov. Poslanec Wolf je danes odložil oba mandata, deželno- in državnozbornskega in se hoče čisto odtegniti javnemu političnemu življenju. Poslal je izjavo predsedniku zbornice, v katerej pravi, da zato odloži svoj mandat, da bi se popolnoma posvetil samo svojem listu »Ostdeutsche Rundschau«. Podobno pismo je poslal češkemu dež. nadmaršalu. Govori se pa, da so razlogi, ki so privedli Wolfa do tega koraka, privatnega značaja, in da so identični z vzroki, iz katerih se je dvobojeval s poslancem Seidelnom. (Bila je baje neka ženska stvar, in Seidel se namerava baje ločiti od svoje soproge.) Bili so, kot se govori, pri tem odločilni tudi še drugi motivi. Wolf je baje podpisal še celo revers, da tudi če bi bil še enkrat izvoljen, ne sprejme mandata. Danes so imeli zaradi te afere Vsenemci klubovo sejo, ki je bila jako burna. V parlamentarnih krogih je seveda ta korak Wolfov zbudil veliko pozornost.

Dunaj, 29. nov. (C. B.) Naučni minister je odgovarjal danes na interpelacijo glede dogodkov na lvovskem vseučilišču. Zbornica je pričela razpravo o nujnih predlogih glede termino-kupčije.

Dunaj, 29. nov. Budgetni odsek je pričel razpravo o poglavju »finančna uprava«. Finančni minister je izjavil, da bo vlada zboljšala položaj davčnih uradnikov in praktikantov in da se vrše resne obravnave glede odprave službene kavicije.

Budimpešta, 29. nov. Pred apelnim senatom se je včeraj vršila nova obravnava proti Ernstu Wallburgu radi goljufije. Pred zaključkom obravnave je državni pravdnik odstopil od obtožbe, nakar je bil Wallburg oproščen.

Carigrad, 29. nov. Iz Soluna se javlja dosedaj še ne potrjena vest, da je umrla ameriška »misijonarka« Stone in nje spremljevalka Zilka.

Novi Jork, 29. novembra. Na železnici Wabash blizu Seneca sta trčila dva vlaka. Pri prvem vlaku sta bila dva voza s priseljeniki in pet navadnih osebnih voz. Ta vlak se je docela razbil in deloma pogorel. Drugi nasprotni vlak je znatno poškodovan. Ubitih je skupno 80 oseb, 150 ranjenih, mej temi 25 nevarno. Prvi vlak je prežgadol odšel s postaje Seneca.

Bruselj, 29. novembra. Zastopnik Burov, Person, katerega je predsednik

ameriških zveznih držav sprejel v avdijenci, bode Roosevelt predložil v ime Krügerja formalno prošnjo za intervencijo.

Umrli so:

27. novembra. Ivana Porenta, tovarniška delavka, 24 let, Radeckega cesta 1, jetika.

Zitne cene

dne 28. novembra 1901.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za pomlad 1902	K 8.84	do 8.85
Rž za pomlad 1902	7.74	7.75
Koruzna za maj-junij 1902	5.87	5.88
Oves za pomlad 1902	7.94	7.95

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za april 1902	K 8.65	do 8.66
Rž za april 1902	7.34	7.35
Oves za april 1902	7.62	7.63
Koruzna za maj 1902	5.55	5.56

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 8.30	do 8.95
Rž južne žel.	8.50	8.90
Ječmen	7.40	7.60
» ob Tisi	7.20	8.60
Koruzna ogerska, stara	6.75	7.75
» nova	5.90	6.00
Cinkvant	5.30	5.40
» stara	6.85	7.25
» nova	6.20	6.60
Oves srednji	7.70	7.95
Pizol	7.75	10.75

Meteorološki poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m. srednji zračni tlak 736.0 mm.

Čas opazovanja	Stanje barmetra v mm.	Temperatura po Celziju	Veterevi	Nebo	Padačina v 24 urah
28. 9. zveč.	733.4	-6.6	sl. zah.	megla	
29. 7. zjut.	734.4	-7.4	sl. jug	megla	0.0
2. popol.	734.6	0.0	sl. zah.	del. oblak.	

Srednja večerajšnja temperatura -4.2, normale: 0.9°

Harmonij,

dobro ohranjen, je na prodaj po ceni, za 130 K, pri oskrbništvu n. v. r. komende v Metliki. 1138 3-2

Št. 13.111.

Razglas.

Dne 2. januarja 1902 ob 10. uri dopoldne se bo vršilo v deželni hiši (Turjaški trg št. 3)

XIV. žrebanje obveznic 4% kranjskega dež. posojila.

Deželni odbor kranjski.

V Ljubljani, dne 20. novembra 1901.

Pariška svetovna razstava 1900: „Grand Prix“.

Najvišja odlika!

Na 7 prejšnjih razstavah s prvimi darili odlikovano.

Pristno in usta-

le, če novno

na leto

podplatu 1860.

1860

T.P.A.P.M.

C. ПЕТЕРБУРГ

Šent Peterburške

Čevlji za sneg, „Storm Slippers“.

1145 21-1

Vsak dan jih izdelava tovarna 40.000 parov!

Edini kontrahenti: Messtorff, Behn & Co., Dunaj, I.

V Ljubljani so na prodaj pri znanih tvrdkah: J. S. Benedikt, Ernest Jeunekar, Henrik Kenda, Ivan Kordik, Ant. Leut. eb, Karol Recknagel, A. Schaffer, F. M. Schmitt, Fr. Szantner itd.

Dunajska borza.

Dne 28. novembra.	20 mark	23.44	Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	1.6 —	Štepec srečke, 40 gld.	224 —
Skupni državni dolg v notab.	20 frankov (napoleonor)	19.06	Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 1%	34.50	St. Genois srečke, 40 gld.	257 —
Skupni državni dolg v srebru.	Italijanski bankovci	93 —	Prioritetne obveznice državne železnice	434 —	Walstetnove srečke, 20 gld.	—
Austrijska zlata rentna 4%	C. kr. cekini	11.31	» južne železnice 3%	311.20	Ljubljanske srečke	78 —
Austrijska kronna rentna 4%, 200 kron			» južne železnice 5%	118 —	Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	259.75
Ogerska zlata rentna 4%			» dolenskih železnice 4%	—	Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v	5550 —
Ogerska kronna rentna 4%, 200					Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	812 —
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.					Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	62 —
Kreditne delnice, 160 gld.					Splošna avstrijska stavbna družba	137.50
London vista					Montanska družba avstr. plan.	352.75
Španski drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.					Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	410 —
					Papirnih rubljev 100	253 —

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.

Zavarovanja za izgube pri žrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. — Promesse za vanko trehanje.

Kulturna izvršitev naročil na borzi.

Menjarična delniška družba

„M E R C U R“

l. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnili so v vseh gospodarskih in finančnih stvarah, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocogo obrestovanja pri popolni varnosti

na toženični glavici.